

PSÍ VÍNO
ANNA BLAŽÍČKOVÁ

TRIÁDA

PSÍ VÍNO

PSÍ VÍNO

Anna Blažíčková

Triáda

© Anna Blažíčková, 2010

Photos © Věra Koubová, 2010

ISBN tištěné knihy 978-80-87256-18-3

ISBN verze PDF 978-80-87256-82-4

Matka už měla na sobě navlečeno to, co nazývala chalát. Dva popelavé hadry na podlahu, ještě svítící novotou, v rozích sešité k sobě. Dírou prostrčila hlavu. Jako kněz ornátem.

– Tak jedem, křikl zvenku otec.

Otevřenými dveřmi se z kuchyně dívám přes předsíň do zahrady. A to je prosinec. Zavírat otec neměl čas. I skleněné dveře na schody byly dokořán. Žlutý ubrus pokrytý igelitem, zelené lino, dlaždice a hnědý běhoun s oranžovým vzorem, svah se skalkou proti vchodu. Úlevný pohled. Když se stavěl tenhle dům, chtěla jsem mít kolem cesty zídku, matka prosadila skalku, že je to levnější a snazší. Byl to dobrý nápad. Kolikrát jsem znenadání od stolu přes talíř zvedla oči a zakoukala se, překvapena její blízkostí, na zaschlý, k podzimku včas nevytrhaný plevel a metlice, vyrážející sněhem, na zelené placky mechu nebo růžové a modré trsy skalniček, jaký byl zrovna roční čas. Různé podoby skalky se navzájem překrývají, pletou se mi, ale jedna zůstává mimo ostatní – jasná, přesná, stále táž.

Bylo pozdě večer, za předsíňovými dveřmi tma hustší než obvykle, obloha zatažená, ani hvězdičky. Jen blesky občas z té temnoty vyřízly zřetelný obraz, barvy ostré a zkreslené, s odstíny do modra a fialova: uprostřed skoro odkvetlé skalky stál keřík rudých květů, rudější než ve dne, jediný, co toho roku vyrostl z celého balíčku semen; ohnivý jazyk nebo planoucí srdce, tak nějak divné měl jméno. Keř jako podpálený bleskem. Vytáhlo mě to až ke sklu předsí-

ňových dveří, stála jsem tam tiše jako myš, venku cloumal vítr větve-
mi a déšť přitloukal trávu k zemi, přes sklo se lily proudy vody,
přesto jsem dobře rozpoznávala divoké, úzkostné zmitání a svíjení
všeho, co bylo slabší než živly. Žluté klikatiny blesků zhasela tma,
rachot roztrásal zemi, ale uvnitř v domě nikoho neprobudil; pěti
ustrášenými smysly jsem vnímala předbouřkové, zdmi uchráněné
teplu domu a jeho ticho.

Spal tu otec, matka, můj muž, děti, sestra a její dvě děti.

Otec s malým valníčkem zastavil těsně u schodů. – Nasedat!

Jsme navlečené. Neohrabané jako mroži. Matka nové tepláky, prv-
ní, které si v životě pořídila. Zvláště pro tenhle účel. Otec začal jezdit
pro mléko po obědě. Léta jezdil ráno, a to ona s ním nemohla jet, po
ránu jí bylo nejhůř. Polehávala, brala prášky a krotila záchvat. Ale
po obědě si troufla, už byla zima, koupila si tepláky a pod kabát uši-
la chalát. Sedly jsme na prkno, položené přes vůz. Otec nikdy ne-
měl dost trpělivosti přibít zesponu napříč na správném místě prkyn-
ko, aby to s námi nemohlo spadnout. Když jsme jeli minule na starý
hřbitov, v zatáčce prkno sjelo a vyklopilo nás do vozu.

Polštáře nahřáté na kamnech. Teplou stranou navrch a přes no-
hy deku. Je prosinec, ale což se dřív nejezdilo na saních celou zimu?

Od školy se nám smáli kluci. Matka po betonové zídce kolem scho-
dů přešla jako provazolezec do odklopené korby. Vymyslela jsem to
já, zeď byla v jedné rovině s vozem, nenamáhalo ji to tolik. Beranice,
rukavice z kůže, prsty zabořené do měkké králičiny. Tak jsem chodi-
la dřív sama do polí. Teď už tak daleko nedojdu, žádné půldenní ces-
ty po zaváté a zmrzlé oranici, pořád rovně, jak se mi zlíbí, jako Ježíš
po vlnách, které napřed učinil nehybnými. Nebylo snadné přejít na
druhý břeh. Přede mnou celý záliv za lesy ukrytého moře, hladina bí-
lá, ledová tříšť. Ledový sníh. A zajíci, hlídkující, panáčkující, hledající
bezpečný úkryt, domorodci té pustiny. Já cizinec. Vetřelec.

Který s nimi chce žít v míru. To oni nevědí. A verze k celému lidskému rodu.

– Ty cesty jsou moje největší radost, řekla matka. Hodina tam a hodina zpátky. Jedou spolu, i když je studený vítr nebo padá sníh s deštěm. Otec musí, matka chce.

Vůz je starý, omšelý jako dna lodí. Dnes ráno v něm otec vozil hnůj, pak uhlí, vnitřek korby je černý od mouru. Vzadu za námi drkotá dvanáct konví, koš s rohlíky a chlebem. A nákup pro ženské z Lišek. Máslo, tvaroh a maso se veze na vesnici.

Přes město lidé koukají, někteří s pochopením. Stará Sedláčková, už léta stůně. Starý ji vozí ven. A dneska tu má dceru, z Prahy. Taková divná existence, něco vyštudovala, ale nedělá nic, nebo dělá? Že sem tak může jezdit.

Za městem je sídliště. Na našich bývalých polích, dědových a ba-

biččiných. Vojáci za ně zaplatili na dané poměry slušně, postavili jsme si barák. Otec na těch polích kdysi zakládal sad. Velkoryse, jak jinak. Pásky jabloní a třešní se táhly přes celé pole, pět set metrů, jeden vedle druhého. Mezi nimi na úzkých pruzích orat, sít, otáčet se s koněm. Babička otci nikdy neodpustila, že jimi zničil pole. Sadařství otec nerozuměl, řezat stromy ho nebavilo, ani hnojit, stříkat a bílit vápnem. Jablka červivěla, ale na podzim jsme jich přece sklídili dost – pro vlastní potřebu, ne na výdělek. Třešně se vedly, ještě teď sem tam nějaká stojí mezi otlučenými baráky na sídlišti, odrbaná kluky. Pole už nemáme, kůň otci zůstal. Vozí s ním smetí z města, dříví, uhlí, písek, a každý den mléko z Lišek, vesnice o šesti číslech, mlékárna se nechce zdržovat oklikou pro pár konví.

Za sídlištěm vedou k silnici tři příčné cesty. U té prostřední kůň sám od sebe přejde přes vozovku na nesprávnou stranu. Je tak zvyklý, kulhá, a tady přestává provoz, zamíří si to na měkkou krajnici. Letos jsme neměli dobrý rok. Matka na jaře dlouho ležela v nemocnici, to nebylo tak zvláštní, byla tam už dobře podvacáté, jenže tentokrát to bylo jiné. Ještě než odjela, kůň Bobík, nejlepší, jakého jsme kdy měli, mladý, stoprocentní, jak říkal otec, všemu zvyklý, čekat, stát pod transportérem, potkávat vozy s jeřábem i žrát v zimě slámu, přitom pěkný, kulatý a vzhledný, děti mu sedaly na hřbet i padaly pod kopyta, nelekal se, nikoho nezranil, stoprocentní kůň, to otec neřekl o žádném jiném, už stál v maštali se zlámanou nohou, ale otec to nevěděl, ještě mu mazal kotník černou masťou, prováděl ho po dvoře a věřil zvěrolékaři, že je to jen zaskočená krev.

Jak se u nás řeklo, že kůň kulhá, už jsem věděla, že je zle. A po každé zatím bylo. Ale otec mi telefonoval do Prahy bezstarostně, to přejde, nemysli na to, pust to z hlavy, dneska mi řekl řezník Mřenka, abych mu zkusil zvednout zdravou nohu, jestli bude stát na té bolavé, kost není zlámaná, a stál, jak pěkně! Otec nedokázal podávat špatné zprávy. Bobík kulhá, za týden budu jezdit.

Kůň přešel na nesprávnou stranu. Ne Bobík, ten nový. Rajka. Už zase kulhá.

– Tuhle tady takhle jedu, řekl otec, – a přede mnou esenbák. Pane Sedláček, jak to jedete, neznáte předpisy? Jak chce kobyla, povídám mu. Bolí ji nohy.

– A von?

– Nic. Smál se.

Z pravé strany, za sídlištěm, poslední výběžek města. Továrna. Z levé, ještě kus cesty, nový hřbitov. A pak už jen pěkná, rovná silnice, na Lišky z ní za hájkem odbočuje jílová polní pěšina. Silnice sama znenadání končí v lese. Nad řekou. V těch místech měla stát přehrada, v plánech se našly chyby, stavět se nezačalo. Ale silnice zůstala, ponejvíc pro potřeby mého otce. Stěží tu přejede něco jiného než on s koněm. Ve dvou ze šesti baráků ve vsi bydlí stařeny, které do města nechodí. Ostatní vesničané málokdy.

Z továrny vyjela proti nám motorka. Starý, rovný muž, v pohledu tupé, vyčkávavé nepřátelství, předem zahrnující všechno. Po válce u nás na silvestra popíjel a vyprávěl o Buchenwaldu. Jak jen tak tak odtud vyvázl. Šťastný a kamarádský. Ale začalo se mu příliš dobře vést. Jeho dcera chodila se mnou do školy, byla starší, propadala, až se nakonec dostala do naší třídy. Potom rychle vystudovala, rychleji než my ostatní, stala se ředitelkou školy. Její bratr kapitán, major, podplukovník. Dávno s námi nemluvili. Jen jejich maminka nebyla pyšná, taky se těšila z úspěchu dětí, to určitě. U ní to procházelo. Už dva roky je mrtvá, s tou jsem se bavívala často, potkávaly jsme se v polích, trhala vnukům léčivé byliny do školy na sušení, vytahovala z košíku mateřídoušku, abych se podívala, jak špatně se trhá, i s kořeny. Pak šla na operaci, po ní bledší než dřív stála mezi vrátky s háčkováním v ruce, ukazovala mi, jak už pokročila. Snad ta operace pomůže, říkaly jsme. To víte, ze začátku je po ní člověk slabej.

Dečky i nádor pomalu rostly. Její druhá dcera, na ni podobná, nejstarší z dětí, mi vyprávěla, že matka byla nakonec v nemocnici klidná. Říkala své dceři – nedělej si z toho nic, neplač. Do rakve mi dej ty černé krajkové šaty, chodila jsem v nich s otcem do bálu, a do bálů já chodila moc ráda.

Kývli jsme mu na pozdrav. Kývnutím odpověděl. Před půl rokem jsem ho potkala, ten je asi hodně nemocný, myslela jsem si. Vlekl nohy, oči vpadlé, jako by nic neviděl. Jen nějakou hroznou, utkvělou představu. Později jsem pochopila. To nebyl nemocný on. Stonala jeho dcera, ta pražská, ředitelka.

– Vidíš, řekl otec, – jistě mi závidí. Myslí si, ten tu má dceru, a já – Umřela před čtrnácti dny. Na rakovinu krve, té špatné po matce.

Jsem taky kantorka, bývalá. Páter vyklouz. A také jsem něco zdědila po matce – nemoc, kterou měla i její matka. Pár let vím, jak vypadá. Dřív jsem matce její potíže zazlívala, i to, že o nich mluví. To chce pevnou vůli, říkala jsem jí, mně by se to stát nemohlo.

Jednou po obědě jsem si zdřímla, probudila se a srdce se rozběhlo. První ozvání se nemoci, o které jsem pak měla příležitost dovědět se mnohem víc. Matka ji dostala v padesáti, babička v šedesáti, já v třiatřiceti.

Matka, taková chrustinka. Ještě by tu mohla být nějaký rok. S tou její šílenou láskou. Zasloužit si ji nemožné, pravé utrpení. Jenže. Něco po celý život stejného, od prvních dní, její postel stála léta letoucí vedle mojí. Pořád tak vedle sebe spíme, když přijedu za ní. Jednou, a to je nedávno, byla její postel prázdná, ona jako obvykle v nemocnici. Věděla jsem o tom i ve spaní, cítila jsem se jako bezmocný, opuštěný pták, něco hrozného, neurčitého, ale mocného ke mně ze všech stran mohlo a už se mě také zmocňovalo, vytrhávalo z hnízda, táhlo k sobě vzhůru. Così ostrého se do mne zarývalo, a já jsem se nemohla ubránit, co mě vždycky chránilo, bylo pryč, postel vedle mne byla prázdná. Probudila jsem se a strach ze mne opadával, ale šťastné, okamžité uklidnění nepřišlo.

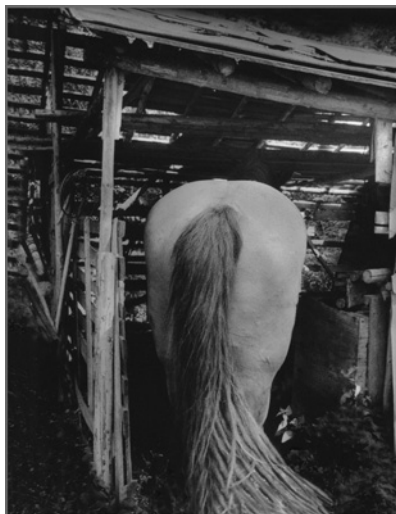
I když spím daleko od ní, při zlém snu volám Mami! Mami! Na posteli metr ode mne spí jedno, na druhé druhé dítě. Muž vedle v postojí. Ona sto dvacet kilometrů na jih. Ji volám o pomoc. Čím dál nemocnější. Neschopnou vyjít na vlastních nohách před dům. Ale co, k posledku psala vesele, těšila se. Až přijedete, nechoďte tím vchodem ze zahrady, jděte rovnou z ulice. Na schodech je lešení, museli byste se vracet.

Když jsme na jaře dorazili, nemohla jsem věřit svým očím. Matka vypadala líp než pět šest let předtím. Cítila jsem z ní chuť něco ještě zachytit, stihnout. A otec jako vždycky veselý, spokojený, klidný. Ale Bobíka mi nepředváděl, jak je to s ním dobré. Počkej, až přijde zvěrolékař, pak ho vyvedu. Budu ho muset provést. Když zvěrolékař přišel, Bobíka ani z maštale nevyvedli. Šla jsem se na něj podívat. Měl ještě kulatější zadek než dřív, dva tři týdny už stojí. Uši schlíplé, není divu, asi ho to bolí. Otec mi předvedl, že skutečně stojí na nemocné noze. Ale hned ucukl a stoupl na tu zdravou. No nevím, uvidíme. – Blázne, říká otec. – Ten už je z toho venku. Mělas vidět dřív.

Nejsem milovník zvířat, psa a kočku v bytě bych nesnesla. Co už naše děti chtěly! Morče, akvárium, králíka chovat na balkóně, nebo pejska jako jiné děti, nedovolila jsem ani vodní šneky. Ale Bobík, už je u nás pár let, přivedli ho čtyřletého a teď je mu deset, Bobík byl něco jiného. Především ho měl rád otec. Otec měl rád všechny koně, co jsme měli, ale Bobíka zvlášť. Předtím jezdil s Jiskrou, pomalou kobyolkou, dobrou, klidnou, ale už dávno jí bylo dvacet. Ráda odpočívala, jak jen otec někde zastavil, s hlavou svěšenou až k oji podřimovala. – Vy potřebujete jinou kobyly, řekl otcí správce statku odněkud až za Tábořem, když ho viděl s Jiskrou. – Dám vám lepší, až budem posílat koně do vagónu. A dal. Bobíka. Místo něj šla do vagónu Jiskra. Otec se s ní neloučil snadno, na nádraží ji obejmul kolem krku a dal pusku na kobyly čelo. Jistě se jí omlouval, jak mohl. Pak jsem

jednou přijela domů a před maštalí u nízkých nikdy neplodících broskví stál Bobík, urostlý, hnědočerný, silný a bujný, sen milovníků koní, otec ho držel za uzdu a smál se mému překvapení, nevím, jestli u toho byl i můj muž, otec pustil uzdu a Bobík se postavil na zadní, přední nohy do vzduchu, do výšky, točil se, ržál a ocas lítal za ním, já už na schodech u domu, kam jsem doběhla strachy, křičela a zapřísahala otce, aby šel od něj. Ten se dmul pýchou a smál se, až slzel.

S tou starou herkou otec víc cítil své vlastní stáří, vždyť mu bylo hodně přes šedesát. Bobík v něm naopak podporoval, co v něm zůstalo mladé, a bylo toho bohudíky pořád dost. Bála jsem se nejdřív nového koně dost dlouho. Také nebyl zprvu tak spolehlivý, plašil se, musel se vychovat.

Ale zvláště k posledku jsem se tolikrát nechala strhnout nenadálou přichylností, když vystrkoval hlavu oknem z maštale, na léto se okna vysazovala, a ržál, jak mě spatřil na dvoře, nebo aspoň spokojeně frkal, že mě vidí, to

jsem často přistoupila k oknu a hladila tu jeho krásnou hlavu, vrátila se do kuchyně pro krajíc chleba a viděla vděk v jeho očích, jeden druhému jsme udělali radost.

Měla jsem ho ráda hlavně kvůli otci. Že byl tak spolehlivý, tak věrný, tak málo starostí a hod-

ně potěšení mu dělal. Ale už jen jako tvor, jako kůň, sám o sobě, i když se nebral ohled na to, jak je nám dobrý, si zasluhoval – snad ani ne lásku, ale uznání, respekt. Pro své vlastnosti, pro své koňské kvality. Jako člověk, který se povede.

– Blázne, říkal otec. – Je z toho venku.

Blázne, říkala jsem si. Vidíš, tvé věčné strachy. To jsi celá ty. Sny. Blbiny. Nekalé předtuchy. Matka toho večera uspořádala módní přehlídku. Nakrucovala se, celá nesmělá a rozpačitá, je z těch, co celý život sedí v koutě, v šatech, které si ušila a přešila, aby mě překvapila. Dokonce moderní komplet ze starého kostýmu, k tomu sestřin bílý rolák se stříbrným šperkem à la Egypt, s cinkavými visačkami, jako že nemá nic jiného po ruce do toho kompletu, ale zároveň i trochu touhy zkusit, jak by vypadala, ona, která od čtyřiceti neměla nic moderního na sobě. Těšila jsem se z ní a radovala se: je teď skoro jaro, bude chodit ven. Bude nové šaty potřebovat. Venku sedět na lavičce, klábosit s babami, které jdou kolem. Škoda, že paní Kabeláčová je už po smrti. Srdce. S tou sedala na lavičce nejvíc.

Šly nás se sestrou vyprovodit na nádraží. Matka plakala. Proč tolik pláče? Do Prahy jsem přijela natřesená, spokojená. Spokojenější než jindy. Byl čtvrtek.

Přešel pátek. V sobotu ráno mi otec volal. Víš, bába je v nemocnici. Ale infarkt to není. Taková bolest na prsou. Zas to přejde. Nedělej si starosti – nelam si hlavu – víš, že zas vždycky –

Od kdy? Od včerejška. Jak přišla předvčirem z nádraží, vytírala v koupelně.

Já vůl, já blbec. Vždyť vím, pamatuju si. Chtěla jsem to setřít, bylo tam našlapáno u vodovodu, děti. Já vždycky na něco zapomenu. Po cestě mě to pak mrzí. Pověsit záclonku, co jsem vyprala a naškrobila, na botník v předsíni. Aby se k tomu nemusela shýbat. Vybrat popel v našem pokoji, to taky není pro ni. Vydrhnout prkýnko na záchodě.

Nebyl to infarkt. Vymlouvali jsme jí to všelijak. Taková křeč, to se céva stáhne, žádné trvalé následky, kdepak infarkt, vidíš, ty přece můžeš jíst, umýt se, když je lavor vedle; ležet musíš, pro jistotu, na mísu chodit, já vím, otrava, ale jen pár dní. A pak už zase jako jindy. Jako vždycky.

Nebyl to infarkt, jen náběh na infarkt. Nebo slabý infarkt.

Ven se už bála. Dvakrát vyšla na zkoušku, jednou se to povedlo, přešly jsme silnici, k třešním na lavičku. Smála se, neměla ani strach. Já vedle ní, já všemu rozumím, zabráním, nedovolím. Ale měla zrovna průjem a musela hned domů, kvapem. I tak dobré. Legrace. Podruhé se vydala sama směrem k Pramenu. Dostala záchvat své původní nemoci. Tenkrát byla posledně venku, od té doby jen s otcem. Vozem.

Otec má nejhorší za sebou. Bobík přišel pryč, to je jasné. Na jatky. Vezli ho na rentgen. Štíplá kost, u koně konec. Kdyby byla štíplá jen málo, udělali by pokus. Kůň se podváže, přikurtuje, a visí od stropu na lanech čtrnáct dní, aby na noze nestál. Málo poraněná kost se prý spraví. Zkusili by to, říkali otci. Takový krásný kůň, to víte, že bysme rádi. Ale koukejte, vidíte sám, ukazovali snímek.

Jak se s ním rozloučil, nevím, neptala jsem se. Taky nic neříkal, ani mi nezavolal. Matka v nemocnici dostala zánět močových cest. Z těch mís, řekla sestra. Přes čtyřicet horečky. K tomu srdci. Byla jsem za ní mimo návštěvní dobu. Spala, ženské ji potichu obcházely. Odfukovala, dolní ret se jí vydouval. Občas se probrala, ale ani o mně dobře nevěděla. Cizí, kulatý obličej. Zšedlý nemocí. Dobrosrdečný. Ne příliš. Vrásčitý, ještě ne příliš. Namáčela jsem obklady. Trpělivě čekala, jestli mě pozná.

Otec zůstal v bytě sám, nahoře sestra. Jednou večer sešla dolů, pak mi o tom vyprávěla, v kuchyni tma, v pokoji taky. Už chtěla odejít. Otec se ozval, seděl v pokoji vedle akumuláček, hřál se, seděl a mlčel, stmívalo se, seděl, mlčel. – Tak jsem bez koně, řekl sestře.

Mně to neřekl. Až když jsem zas přijela a Bobík nikde. Otec už klidnější. – Co můžeš dělat. Umře i člověk.

Zas na stejném místě jako Bobíka jsem uviděla Rajku. Od těch samých dvířek. Malá, hodně malá, to byla chyba. Ale krásná. Postavu měla, to ano. Jako závodní kůň. Rezavá, otci její barva vadila, komediantská kobykla. Ale řekl to až později. Přítomnost koně v maštali ho rozveselila. Připravil postroje, daleko menší ohlávku, upravit kší-

ry, založit za žebřík seno. Scházeli se zvědavci. Trafikantka odnaproti, Jirka Trojnu, mladý kluk, asi pětadvacetiletý, koňář na slovo vzatý. Zkracoval, cídil, mazal olejem. Ukázal mi stříbrné ozdoby v dlaních. – Tohle vezmu domu vyleštit, zejtra to přiděláme.

V sobotu dopoledne první zkušební cesta. – Pane, jo, volali kopáči z rozkopaného chodníku, – už zase nového, ten si umí vybrat! – Odkud ho máte? prodavačka z Pramene, – rovnou z Chuchle? Aby mu udělali radost. Kdepak, řekli kopáči, když přejel, ten bez koně nemůže bejt.

V okolních vesnicích ještě koně jsou, Jirka Trojnu za nimi jezdí do Senožat. Otcův kuň zůstal v městě poslední. Pro děti byl Bobík atrakce, hladily ho a nabízely mu svačiny, když se jeden chlapeček octl s maminkou prvně v Praze a na Václavském náměstí uviděl svatého Václava, vykřikl radostně: – Pan Sedláček!

Otci je sedmdesát jedna. A zacvičovat nového koně, přitom Rajka je hotový blázen. Jak může vypadat, říkal otec, co může umět, jezdila s ní ženská. Střevo, opravdové koňské střevo. To jsem poznala i já. Než vykročila, tisíc zmatených pohybů, pak kolik kroků vpravo, kolik vlevo, než našla směr. Ale šla bystře. Rychleji než Bobík. Za hodinu se otec vracel z Lišek, dřív tak brzy nikdy.

Zvykla si kobyla. Zvykl si on. Ale spokojený nebyl.

Šla jsem první večer za ní do maštale. Dychtivá spřátelit se, přijmout ji za vlastní. Aby konečně zas bylo všechno při starém, náhrada za Bobíka. Cizího by kousla, věděla jsem od otce. A nechce zvednout nohu, je lechtivá, nekovaná, na vsi to není nutné. Ale ve městě být musí. Už ji pomohli otci okovat, drželi ji tři chlapi. Vzala jsem krajíc chleba. To nekousne. V maštali uklizeno, což nebývá často. Na čisté slámě tenounké nohy. Příliš tenké, kdepak Bobík. Ale krásná rezavá srst. Jenže zas nepříjemná hlava, jako šilhavé oči. Podávám chleba. Rafne, žvýká. Překotně, nazlobeně. Kdepak projevit vděk.

– Je to holt ženská, povídám muži. – Protivná, hysterická. Od té doby mám na dvoře jiný pocit. Slyším ji přešlápnout, chroustat seno,

to by lahodilo mým uším. Ale nelahodí. Špatný kuň. Špatná povaha. I u zvířete záleží na povaze, myslím si překvapeně.

Teď kulhají oba. Rajka i otec. Proč kobyla, nevím, prý ji tlačí podkovy.

Otec jí vyhovuje, naučil ji přecházet na nesprávnou stranu. Už nejsou za hodinu zpátky, teď to trvá skoro dvě. Aspoň je matka déle na vzduchu. Nepospíchají.

I na otce došlo. Jednou v létě se stěží přivlekl z města domů, s kolem, opíral se o ně, do šesti schodů jsme mu museli pomáhat. Předtím se poranil na stavbě. Odpoledne a v nepracovní dny tam hlídá, vlastně má tři řemesla. Lišky, v zimě v létě, žádná dovolená, žádná nemoc, pak povoznictví a stavba, také bez sobot a nedělí, pár dní dovolené, celou si ji z ohleduplnosti nikdy nevybere. Když, tak na sušení sena. Na stavbě uklouzl v mokré nádrži na betonu, šel zavírat kohoutek. Jen obražené koleno, ale bolelo, radši jezdil na kole. Sestřin kluk u něj jednou rozbil přední brzdu, zadní brzdu nemělo. Otec to nevěděl, popadl kolo a jel do města matce pro léky. Přes svoje trojí zaměstnání nejvíc pochůzek u nás obstará on. Na náměstí je to s kopečka, brzdil, nic, tak švihl nohou přes sedlo a skočil. Dopadl na bolavou nohu, něco ruplo, padl, museli ho zvedat. Léky už nekoupil, stěží došel domů. Stěží k doktorovi, někdo honem na stavbu, že dneska nemůže přijít. Doktor ho poslal do nemocnice a zároveň mu založil kartu ve středisku, otec tam ještě nikdy nebyl, doktora zatím nepotřeboval. – Konečně léčím taky tohohle dědka, smál se obvodák, který u matky byl snad stokrát. Hned ten den byl otec z nemocnice doma, nohu od kotníku po stehno v sádře. Čtyři zdi v kuchyni, to byly zdi nářků. Otec ležel na kanapi, přes nohy deku. Já můžu ležet? Co Lišky? Co stavba? Co Rajka? Co já, což tohle vydržím čtrnáct dní? Radši chcípnu, hrozil otec. Nevydržím. Nesnesu. Pojdu. Takové utpení v životě neprožil. Se všemi se hned pohádal. Se mnou taky, to se nestávalo často. Odpočineš si, těšila jsem ho. Jako když ho pích-

ne. – Já chci vodpočívát? Já? Kdo se vo to prosí? Což můžu, mám na to čas?

– Čas jo, ale ne trpělivost, povídám mu.

– Měl sem ject na starý nádraží pro dříví, vyčítal mi otec. – Dneska ho nařezali, zejtra sem ho měl vozit. Víš, kolik fůr mám lidem slíbíno?

Trpělivostí opravdu nevynikal. Přišel mi vždycky na nádraží naproti, vzal kufr. Co doma? Dobré, všechno v pořádku, ale hele, nezlob se, jdeš moc pomalu, já běžím napřed. A už byl s kufrem přede mnou padesát, sto, dvě stě metrů. Nikdy, ani v mém mládí, jsme nikam nedošli spolu, když jsme společně vyrazili z domova. Pár týdnů předtím, než otec spadl s kola, přiběhl sestřin devítiletý kluk ze školy celý rozzářený. Jsem nejlepší ve třídě! Nejlíp běhám! Všechny kluky jsem předběhl, i Motyčku, i Šafařika.

– Mě nepředběhneš, řekl mu děda. Myslel to vážně. Skromnost mu nebyla vrozena. Uměl vyprávět historky, vždycky byl králem honu, zastřelil nejvíc zajců, dal nejvíc gólů, vytáhl největší rybu. Nejlepší na tom je, že to asi byla pravda. Když k nám prvně přišel můj muž, vsadil se s ním otec, že vyběhne dřív než on dvě stě třicet devět schodů od řeky k náměstí. Jenže můj muž kdysi trénoval, občas se octl i na závodní dráze. Nechal otce za sebou a ten mu to asi neodpustil.

Mohl nechat otce vyhrát, ale ani on není od přírody skromný. Jiříček také ne. Škola je hned vedle, na závodistiště nebylo daleko. Sestra šla dělat soudce. Chtěla bych vědět, komu víc přála, jestli otci, který se ve svých jednasedmdesáti hodlal tak zesměšnit, nebo Jiříčkovi, své pýše, jehož úspěch ji jako bývalou okresní přebornici v lehké atletice jistě náležitě těšil.

– Ukaž mi, kde jste běželi, řekl otec.

Jiříček ukázal. Sestra si stoupla na start. Otec si prohlédl trať, byla sakramentsky dlouhá, přes celé hřiště. Závodníci poklekli, v oknech paneláků obrácených do školní zahrady se objevily první hlavy.

Sestra tleskla a oba vyrazili. – Sedláček, Sedláček, křičel panelák. Otec doběhl první. Jiříček kroutil hlavou. Z oken se nesl potlesk.

Víte, řekla dědovi druhý den jedna stará paní v Pramenu, já jsem povídala našim klukům, na stavbu radši nechoďte, on by vás chytil, ten má běhy!

Pro lidi má otec připravené rčení. Já? Včera jsem si myslel, že je mi pětadvacet. A dneska, že je mi dvacet. Mně ale kolikrát řekl, že už tolik nemůže, že přece jen cítí svůj věk.

Jedné věci myslím věří, že se dožije sta let. On říká do sto pětatřiceti, to je pro lidi. Pro sebe je skromnější, do sta bych tu mohl být. Nebo do sta pěti. Jeho rodiče zemřeli oba v třiadevadesáti. Umřeli spíš na sešlost věkem než na nějakou chorobu. Dědeček, otcův otec, poslední rok proležel v posteli, rád si v ní hověl, bylo tam teplo a příjemně. O šest let mladší žena a nejstarší z dětí, strýc Tonda, sám už také na penzi, se o něj starali. Dědeček se přehraboval ve známkách, četl noviny, poslouchal rádio a už trochu zdětinštělý mozek si nepřipouštěl starosti o budoucnost. – Víš, Franto, řekl otci, když ho přijel navštívit, – mohl bych vstát, ale kam bych chodil. Donedávna se denně strojil do hnědých soukenných šatů s vestou, nablýskal řetízek od hodinek a vycházel do parku mezi penzisty. Rozdíl věku mezi ním a jimi se stále zvětšoval. Penzisti – také pouze šedesátníci. Narodili se, když jemu bylo třicet. Spíš vrstevníci jeho synů než jeho vlastní, nic nepamatovali, dobu jeho mládí, rozuměl si s nimi čím dál méně.

V kredenci pod voskovým plátnem leží schovaný telegram. Otec zemřel, přijed' ihned, Toník. Když jsem ho četla prvně, zděsila jsem se. Jak otec přijme takovou zprávu? Stačí na ni jeho lehkomyšlnost? Zatím s ní pokaždé vystačil, neopustila ho, když černé auto s gesta-páky, které jsme čekali předem, odbočilo ze silnice a pomalu si to šinulo k našemu domu. Matka a já jsme se schovaly v zahradě, ale on to s nimi sehrál, nechal si od nich dobře zaplatit vázu, která se jim u nás zalíbila a kterou si chtěli odnést. Neztratil klid, ani když na pole před námi padaly pumy a oranice stříkala do výšky jako fontána.

Ale tenhle telegram? To je v otcově životě první skutečná rána. Měl dědečka moc rád, každý týden posílal balíky, tajně, aby matka nevěděla. Balil je ve sklepe. Ve skutečnosti matka věděla všechno, ne přesně, ovšem, vždyť právě proto otec s balíky chodil do sklepa, byla šetrná, aby ji tedy nejitřil zbytečně. Neviděla, jak v lepenkových krabicích mizí vepřová, kupované vánočky, cícha, v zimě i dvacet kilo briket, dříví na podpal nebo smolnička, nadrobno naštípaná, obálka s dvacetikorunou, padesátikorunou, podle toho, jak se otci vedlo. Neviděla to, ale věděla, neříkala nic, snad myslela na vlastní stáří. Otec také dostával dopisy, které bral od listonošky před domem a schovával po kapsách v notýsku, strýc Tonda s babičkou vedli tu-recké hospodářství, psali expresy, posílali peníze, nebo kdoví jak to u nás dopadne. To už i otec byl na penzi, jiní v jeho věku sami potřebovali pomoc.

Nad telegramem uronil pár slz, ale jako by mu zpráva ani do mozku nedošla. Občas najednou zaplakal, jako by konečně porozuměl, ale jinak se choval jako dřív. Druhý den šel s matkou po náměstí, asi v místech, kde teď po létech spadl s kola, a kluci, kteří hráli fotbal mezi brankami z kabátů a kamenů, mu přihráli míč k noze. V tom momentě byl s nimi ve hře a sázel góly mezi kameny, vždyť střelec býval dobrý, má to černé na bílém v jubilejní brožuře svého klubu. Střelec a pak mecenáš po všechna léta. Také jeho klub od něho dostával obálky, když se mu dobře vedlo.

Matka musela schovávat stokoruny v podhlavníku, abychom nezůstali bez haléře. Otec měl na její skrýše bezvadný čich, objevil drobné i v polámaných nástěnných hodinách. Často mu přišla vhod i desetikoruna, vždyť nikdy sám neušetřil ani tu. Marně dělal pokusy založit si spořitelní knížku. Jak měl pár korun pohromadě, hned věděl, kam s nimi. Baby penzistky k němu chodily pro půjčky, nebo spíš pro podporu, i když tvrdil, že mu všechno vrátí.

Mohl by se dožít stovky. Žije zdravě, nekouří, nepije, má pohyb, je pořád venku. A umí mít lehkou hlavu.